

تحلیل دستیابی به توسعه پایدار با تاکید بر استراتژی توسعه شهری (CDS)

(مورد مطالعه: شهر چابهار)

مریم کریمیان بستانی* ۱، مصطفی راشکی قلعه نو ۲

۱- گروه جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، واحد زاهدان، دانشگاه آزاد اسلامی، زاهدان، ایران

۲- گروه جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، واحد زاهدان، دانشگاه آزاد اسلامی، زاهدان، ایران

چکیده

شهر به عنوان پدیده‌ای پیچیده و پویاست که در گذر زمان همواره دچار تحولاتی کالبدی، اجتماعی، اقتصادی و حتی سیاسی و فرهنگی می‌شود. در نتیجه رشد سرسام آور شهرها مدیریت شهری به علت فقدان منابع و زمان لازم برای پاسخگویی به نیازهای فزاینده شهروندان، دچار معضلی گردیده که رهایی از آن را تنها در چارچوب راه‌حل‌های نوین می‌توان جستجو کرد. در این میان، فرایند استراتژی توسعه شهری (CDS) به عنوان یک نظریه رویه‌ای، محتوایی و به عنوان رویکردی نوین در برنامه‌ریزی شهری مطرح گردید. لذا هدف این مقاله، دستیابی به توسعه پایدار با تاکید بر استراتژی توسعه شهری چابهار است. در این راستا روش تحقیق تحلیلی می‌باشد. همچنین جهت تجزیه و تحلیل اطلاعات از نرم افزار SPSS و مدل AHP فازی استفاده شد. بر اساس نتایج به دست آمده از مدل AHP فازی، در بین شاخص‌های مطرح شده، به ترتیب بانک‌پذیری با وزن نرمال شده ۰/۲۳۹، مدیریت و حاکمیت خوب شهری با وزن نرمال شده ۰/۰۷۴، قابلیت زندگی با وزن نرمال شده ۰/۰۶۲، رقابت پذیری با وزن نرمال شده ۰/۰۴۳، بالاترین و پایین‌ترین رتبه را به خود اختصاص داده‌اند. در ادامه نیز به بررسی تاثیر استراتژی توسعه شهری در توسعه پایدار شهر چابهار پرداخته شد، نتایج نیز در این قسمت نشان داده شد، مقادیر بار عاملی در سطح ۰/۰۰۰ معنی دار هستند. همچنین مقادیر T با آماره ۴۱/۴۱ که میزان زیاد تاثیر استراتژی توسعه شهری در توسعه پایدار شهر چابهار را نشان می‌دهد، همچنین میزان پایایی کرونباخ و همچنین پایایی ترکیبی نیز نشان دهنده مقدار زیاد پایایی این مولفه می‌باشد.

کلید واژه: توسعه پایدار شهری، استراتژی توسعه شهری (CDS)، شهر چابهار

* نویسنده مسئول

مقدمه

شهر پایگاه اصلی تمدن انسانی و تبلور ذهنی و تکنولوژیک بشر است. مطالعه سطوح و رشد شهرنشینی منعکس کننده این واقعیت است که رشد جمعیت شهری به سرعت در حال افزایش است (سیف‌الدینی، ۱۳۷۸). در گذشته روند تغییر و تحولات در رشد شهرها به کندی صورت می‌گرفت و امکانات، تنوع ابزارها، مصالح ساختمانی، فناوری و نیز سلاقی محدود بود و نظام عرفی و فرهنگی رایج به خوبی عمل می‌کرد محصول آن شهرهایی با شکل و سیمای موزون و پایدار بود (صالحی، ۱۳۸۵). امروزه همه این احساس عمومی را دارند که اغلب مناطق شهری نامطلوب و نامناسب‌اند، یعنی محل‌های هستند، ناراحت، زشت، گیج کننده و بی‌هویت (لینچ، ۱۳۸۱). رشد سریع جمعیت و تمرکز آنها در شهرها در سراسر جهان بر دورنمای زندگی اکثریت بشریت اثر می‌گذارد. بحرانهای این رشد سریع، فقر، تخریب محیط زیست، فقدان خدمات شهری، نزول زیربنای موجود، فقدان دسترسی به زمین و سرپناه می‌باشد. برنامه‌ریزی شهری قرن بیستم در حالی پایان یافت که نه تنها این برنامه‌ریزی مثبت ارزیابی نمی‌گردد، بلکه چهره‌های نازیبا در برابر محیط زیست شهری عرضه نموده و با فرهنگ فن‌گرایی ساختارهای زیستی و اجتماعی را نشانه رفته است، که پیامدی جز ناپایداری و عدم تعادل در زیرساخت‌های طبیعی، اجتماعی، اقتصادی و کالبدی نداشته است (زیاری، ۱۳۸۰).

بنابراین توسعه یک فرآیند همه جانبه است و تنها از طریق، مجموعه‌ای پیچیده از سیاست‌های مختلف، با توجه به ابعاد زمانی، مکانی، سوابق تاریخی و سایر خصوصیات فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی، سیاسی و زیست محیطی جوامع و خصوصاً با توجه به شبکه روابط حیاتی میسر است و برخوردهای انتزاعی و الگوپذیری‌های مقطعی راه به جایی نخواهد برد (رسی‌تمی، ۱۳۸۰). نظریه توسعه پایدار و توسعه پایدار شهری مستلزم تغییر زیرساخت‌های سیاسی، اجتماعی، کالبدی، اقتصادی و زیست محیطی است که باید مدیریت و برنامه‌ریزی توسعه شهری بر مبنای چارچوب اصول توسعه پایدار فراهم گردد.

شهرها به سرعت در حال رشد هستند. طبق برآوردها، تا سال ۲۰۳۰ میلادی، دو میلیارد نفر به جمعیت مناطق شهری افزوده خواهد شد و بیشتر تأثیرات این افزایش در کشورهای جهان سوم احساس می‌شود. با وجود رشد جمعیت شهرها به خصوص در کشورهای در حال توسعه، این شهرها ضرورتاً توسعه پیدا نمی‌کنند؛ در عوض، این رشد سریع، فشارهای زیادی را بر محیط زندگی شهری وارد می‌کند. نتیجه این رشد، فقر شهرنشینی، رشد زاغه‌ها و افزایش ناامیدی برای آنهاست که برای زنده ماندن و ترقی خانواده خود در سکونتگاه‌های متراکم زمین‌های حاشیه شهر بدون دسترسی به خدمات اساسی و اغلب بدون دسترسی به حق مسلم انسانی خود در کشمکش هستند. با وجود این، شهرنشینی دلیل واقعی این مشکلات کمبود ظرفیت‌های اجرایی و سیاسی و نبود تعهد برای مدیریت موثر شهری است. استراتژی توسعه شهری جدیدترین رویکرد در برنامه‌ریزی شهری که توسط سازمان ائتلاف شهرها در سال ۱۹۹۹ با هدف ارتقای توسعه شهری پایدار، ارتقای کیفیت اداره و مدیریت شهر و کاهش سیستماتیک و مداوم فقر شهری پیشنهاد شده است (اشرفی، ۱۳۸۷). شهر چابهار از شهرهای استان بلوچستان می‌باشد. علی‌رغم آنکه این شهر، به صورت بالقوه، برخی از زمینه‌های ایجاد توسعه پایدار به ویژه از بعد اقتصادی را دارا می‌باشد، اما بررسی روند تهیه و اجرای طرح‌های مختلف توسعه این شهر، نشان داده است که تلاش برای تحقق توسعه پایدار، بر مبنای پتانسیل‌های موجود در شهر، مورد غفلت قرار گرفته است. از جمله مهمترین پتانسیل‌های شهر چابهار، وجود زمینه منابع مالی پایدار می‌باشد. طرح‌های توسعه شهری چابهار نیز در مراحل مطالعاتی خود، تا حدودی موارد مذکور را مورد بررسی قرار داده‌اند، اما توجه به استفاده از پتانسیل‌های فوق، در جهت تحقق توسعه اقتصادی و تحریک توسعه سایر بخش‌ها بدین وسیله، در جهت تسریع و تسهیل حرکت به سوی توسعه پایدار شهری صورت پذیرفته است. در واقع تهیه طرح استراتژی توسعه شهری، از آنجا که بیشتر بر رشد اقتصادی شهرها تأکید دارد و با رویکردهای نوین توسعه پایدار هماهنگ می‌باشد، می‌تواند بستری برای توسعه اقتصادی پایدار و تامین منابع مالی پایدار و حفظ و ارتقای وضعیت زیست محیطی و پیوند آن با شهر، مهیا نماید. بنابراین سؤال اصلی پژوهش حاضر به دنبال یافتن پاسخ برای آن می‌باشد به قرار ذیل می‌باشد:

— استراتژی توسعه شهری (CDS) به چه میزان در توسعه پایدار در شهر چابهار موثر است؟

پیشینه پژوهش

اشرفی (۱۳۸۷)، در پژوهشی تحت عنوان، CDS رویکردی جدید در برنامه‌ریزی شهری در رویکردی تحلیلی به این نتایج دست یافت که، این فرایند یک ساختار برای استراتژی‌های رشد اقتصادی که جزء لاینفک ویژگی شهر هستند تعیین می‌کند. به طور همزمان این فرایند شرایطی برای ایجاد شهر پایدار و برابر به واسطه سیاست‌ها، استراتژی‌ها و اقداماتی به نفع فقیران شهری فراهم می‌آورد و لذا در بیشتر حالت‌ها بر روی رشد اقتصاد محلی تاکید می‌کند و هدف آن بهبود کارایی اقتصادی، ایجاد طیف وسیعی از اشتغال و توسعه و ارتقای خدمات است.

حاتمی نژاد و فرجی ملایی (۱۳۹۰)، در پژوهشی تحت عنوان، امکان سنجی اجرای طرح‌های استراتژی توسعه شهری (CDS) در ایران به این نتایج دست یافتند، در شرایط کنونی ایجاد تغییرات بنیادین، به ویژه در مدیریت شهری، اقتصاد شهری و شاخصهای کیفیت زندگی در جهت بسترسازی به کارگیری استراتژی توسعه شهری امری ضروری است. ضعف ساختاری مدیریت شهری در شرایط کنونی ظرفیت مناسبی برای اجرای طرح استراتژی توسعه شهری را نداشته، ایجاد تحولاتی در آن را می‌توان ضروری و حیاتی مطرح کرد.

شماعی و همکاران (۱۳۹۲)، در پژوهشی تحت عنوان، تحلیلی بر برنامه‌ریزی توسعه شهر سردشت با رویکرد استراتژی توسعه شهری (CDS)، به این نتایج دست یافتند، مناسب ترین استراتژی توسعه شهر سردشت استراتژی‌های توسعه‌ای با مشارکت فعال مردم است.

تلیار و عربی (۱۳۹۳)، در مقاله‌ای تحت عنوان، استراتژی توسعه شهری (CDS) رویکردی راهبردی در فرایند مدیریت شهری، به این نتایج دست یافتند، روش شناسی استراتژی توسعه شهری یکی از کامل ترین و در عین حال واقع‌گرا و عملی ترین روش شناسی‌ها در میان مجموعه‌ی اسناد و برنامه‌ریزی‌های توسعه شهری می‌باشد و به چندین نکته تاکید دارد از جمله: اینکه روی سیستم مدیریت شهری حرکت می‌کند و به دشت به فرایند اعتقاد دارد و در این فرایند به آینده سازی توجه می‌شود نه آینده نگری و در پی خلق فرصت‌های جدید می‌باشد.

تعاریف و مفاهیم

توسعه پایدار

مسیر توسعه فرایند تغییر در حرکت اجتماعات انسانی به جلو، به وسیله علوم مختلف و همچنین فرهنگ و ارتباطات و مدیریت می‌باشد (Morse, 2008). توسعه پایدار به طور وسیع بعد از کمیسیون براتلند تحت عنوان آینده مشترک ما و اجلاس ریو در سال ۱۹۹۲ میلادی مطرح شد. توسعه پایدار شامل مطالعات اقتصاد محیطی، زیست محیطی، اجتماعی، کالبدی (Roy and Pal, 2009) و تغییراتی که به صورت درازمدت اتفاق می‌افتد (Baumgartner and Korhonen, 2010)، برای حداکثر رفاه انسان فعلی بدون آسیب به توانایی‌های نسل‌های آینده برای برآوردن نیازهایشان است. برای توسعه پایدار، دانستن فرصت‌های اقتصادی و شرایط محلی محیط (Distaso, 2007) و همچنین ویژگی‌های فرهنگی و اجتماعی اصل مهم و اساسی می‌باشد (Jollands and Harmsworth, 2007).

توسعه ابزارها و پارامترهای خاصی را برای آنالیز و ارزیابی چشم‌اندازها ارائه می‌دهد و پایداری ثمره فعالیت‌هایی است که از راه ارزیابی توانایی‌هایی که منجر به پایداری سیستم می‌شود حاصل می‌گردد (Jackson and Van-noordwijk, 2010).

مفهوم استراتژی توسعه شهری

CDS فرایند تهیه چشم‌انداز بلندمدت از آینده شهر است که بر اساس آن برنامه‌های اجرایی تهیه می‌شوند. تمرکز CDS بر روی تقویت اقتصاد رقابت پذیر است اما در عین حال جنبه‌های زیست محیطی، مالی، زیرساخت‌ها، ساختار شهری و کاهش فقر را نیز پوشش می‌دهد. CDS فرایند مشارکتی که همه ذی نفعان و بهره‌وران شهری از همه اجزای جامعه را در بر می‌گیرد (CDS in China: A Manual, 2004). بنا بر مطالعات سازمان ائتلاف شهرها، راهبرد توسعه شهر بر پایه چهار اصل اساسی ذیل که نشانگر پایداری شهرهاست بنا گردیده است: حاکمیت و مدیریت خوب: حکمروایی خوب، راهکارها، فرایندها و

نهادهایی را شامل می‌شود که از طریق آنها شهروندان و گروه‌ها بتوانند به منافع و حقوق قانونی و نیز انجام تعهدات خود دست یابند. بانک پذیری "شهرهایی که دارای سیستم مالی شهری کارآمد در استفاده از منابع درآمدی و هزینه‌ای خود هستند رقابت پذیری: اقتصاد قوی، رشد اشتغال و درآمد و سرمایه گذاری همه جانبه را برای شهر پیشنهاد می‌دهد. لازمه توسعه کارآمد شهری، فراهم آوردن شرایط مناسب برای افزایش بهره‌وری افراد و موسسات است. قابلیت زندگی: شهری را قابل زندگی می‌داند که در آن همه سکنه از فرصت‌های برابر برای مشارکت و بهره‌مندی از زندگی اقتصادی و سیاسی شهر برخوردار باشند (Asian Development Bank, 2004).

با در نظر گیری این موارد CDS محورهایی را به مثابه برنامه‌های عملیاتی برای اجرا در سطح شهر و حوزه نفوذ آن ارائه می‌کند که مهم‌ترین آنها را فقر شهری و روش‌های کاهش آن، محیط زیست شهری، تهدیدها و فرصت‌ها، آینده صنایع شهر، گردشگری در شهر، آینده شهر در مورد پایانه‌های حمل و نقل مسافربری، شرایط زندگی شهروندان، آینده شهر در رابطه با فناوری‌های نوین، شهر به عنوان مرکز فرهنگی- هنری تامین منابع مالی شهر را شامل می‌شود (Citice, 2008).
استراتژی توسعه شهر، مجموعه برنامه‌هایی برای رشد متعادل در شهرها است که به واسطه مشارکت نهادها، توسعه یافته و پایدار می‌شود و کیفیت زندگی را برای تمام شهروندان بهبود می‌بخشد. این استراتژی، شامل فرایندی است که ائتلاف گسترده- ای از مدیران محلی را برای تقویت برنامه‌ها و استراتژی‌ها شهر و بررسی موانع و امکانات آن، به کار می‌گیرد. برنامه‌ریزی راهبردی برنامه‌ریزی‌ای است که بیشتر از برنامه‌ریزی سنتی کاربری زمین با عمل سروکار دارد و با عوامل اجرایی و فرایند تصمیم مرتبط است (Hall, 1989).

منطقه مورد مطالعه

شهرستان چابهار در منتهی الیه جنوب شرقی ایران در کنار آبهای گرم عمان، در ۶۰ درجه و ۳۷ دقیقه طول شرقی و ۲۵ درجه و ۱۷ دقیقه عرض شمالی واقع شده است. از شمال به شهرستان‌های ایرانشهر و نیکشهر از جنوب به دریای عمان از شرق به پاکستان و از غرب به استان‌های کرمان و هرمزگان محدود می‌شود. شهرستان چابهار با وسعتی بالغ بر ۱۳۱۶۲ کیلومتر مربع حدود ۷ درصد از مساحت کل استان سیستان و بلوچستان را به خود اختصاص داده است. این شهرستان ۳ مرکز شهری و ۵ بخش، ۱۱ دهستان و ۵۹۲ آبادی دارای سکنه دارد. چابهار علاوه بر موقعیت بازرگانی، دارای جاذبه‌های فراوان تاریخی و طبیعی است. آب و هوای این شهر و پیرامون آن همیشه بهاری و معتدل است و به همین دلیل چابهار (چهار بهار) نامیده می‌شود.

نقشه (۱): موقعیت جغرافیایی منطقه مورد مطالعه

روش تحقیق

از آنجایی که هدف پژوهش دستیابی به توسعه پایدار با تاکید بر استراتژی توسعه شهری در چابهار می باشد، از این رو، تحقیق حاضر، از نظر نحوه گردآوری اطلاعات، توصیفی می باشد.

در این پژوهش جهت تجربه و تحلیل داده ها از آمار توصیفی شامل میانگین پاسخگویی به سوالات تحقیق استفاده گردید. برای آزمون فرضیات تحقیق، از آمار استنباطی استفاده شده است. جامعه آماری در پژوهش حاضر بر اساس نمونه گیری هدفمند تعداد ۱۵۰ نفر از ساکنین شهر چابهار انتخاب شدند.

برای مشخص شدن پایایی (اعتبار) پرسشنامه، ابتدا به تعداد ۳۰ عدد از پرسشنامه تکثیر شد و در بین ۳۰ نفر از افراد جامعه آماری به طور تصادفی توزیع گردید، سپس اطلاعات جمع آوری شده مورد آزمون قرار گرفته و با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ و از طریق نرم افزار SPSS اعتبار پرسشنامه مورد محاسبه و تأیید قرار گرفت. پرسشنامه با درجه اعتبار ۰/۷۷ مورد تأیید قرار گرفت. از آنجایی که درجه اعتبار بیش از ۰/۶ و از اعتبار بالایی برخوردار بود ضریب آلفای کرونباخ محاسبه شده را می توان دارای اعتبار قابل قبولی دانست. در نتیجه پرسشنامه مربوطه از روایی بالایی برخوردار است. همچنین جهت تجزیه و تحلیل اطلاعات از نرم افزار SPSS و مدل AHP فازی استفاده شده است.

یافته های تحقیق

بررسی و اولویت بندی شاخص های استراتژی توسعه شهری با استفاده از AHP فازی

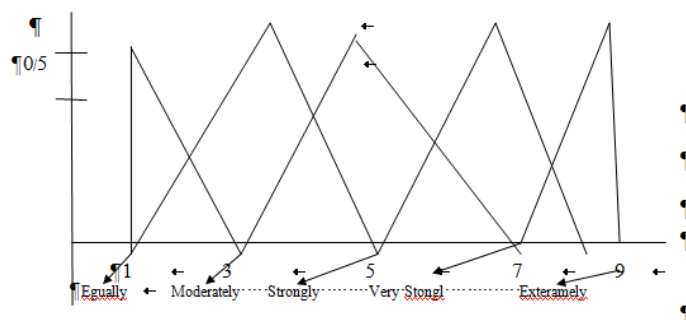
جهت بررسی و اولویت بندی شاخص های استراتژی توسعه شهری از مدل AHP فازی استفاده شد. نتایج در جداول

ذیل بیان شد:

جدول (۱): شاخص های استراتژی توسعه شهری

نماد	شاخص های استراتژی توسعه شهری
C1	قابلیت زندگی
C2	رقابت پذیری
C3	بانک پذیری
C4	مدیریت و حاکمیت خوب شهری

منبع: یافته های تحقیق، ۱۳۹۷

شکل (۲): تابع عضویت فازی برای متغیرهای زبانی

جدول (۲): ماتریس اعداد فازی

	C1	C2	C3	C4
C1	(۱ و ۱)	(۲/۵ و ۱/۲ و ۲/۳)	(۲/۱ و ۲/۳ و ۱)	(۱/۲ و ۳/۲)
C2	(۲/۳ و ۲/۲ و ۵/۲)	(۱ و ۱)	(۳/۲ و ۲ و ۵/۲)	(۲ و ۵/۲ و ۳)
C3	(۱ و ۳/۲ و ۲)	(۲/۵ و ۱/۲ و ۲/۳)	(۱ و ۱)	(۱ و ۳/۲ و ۲)
C4	(۲/۳ و ۱ و ۲)	(۱/۳ و ۲/۵ و ۱/۲)	(۱/۲ و ۲/۳ و ۱)	(۱ و ۱)

منبع: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۷

جدول (۳): درجه بزرگی S ها نسبت به یکدیگر

$V(S_1>S_2)=0/14$	$V(S_1>S_3)=0.61$	$V(S_1>S_4)=0/1$	$V(S_1>S_5)=0/74$
$V(S_2>S_1)=1$	$V(S_2>S_3)=1$	$V(S_2>S_4)=1$	$V(S_2>S_5)=1$
$V(S_3>S_1)=1$	$V(S_3>S_2)=0/54$	$V(S_3>S_4)=0/1$	$V(S_3>S_5)=1$
$V(S_4>S_1)=0.98$	$V(S_4>S_2)=0/19$	$V(S_4>S_3)=0.62$	$V(S_4>S_5)=0.74$

منبع: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۷

جدول (۴): وزن نهایی معیارها

وزن نرمال شده	وزن نرمال نشده	معیارها
۰/۰۶۲	۰/۱۴	C1
۰/۰۴۳	۱	C2
۰/۲۳۸	۰/۵۴	C3
۰/۰۷۴	۰/۱۹	C4

منبع: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۷

همانطور که در جدول بالا ملاحظه می‌شود، در بین شاخص‌های مطرح شده، به ترتیب بانک پذیری با وزن نرمال شده ۰/۲۳۹، مدیریت و حاکمیت خوب شهری با وزن نرمال شده ۰/۰۷۴، قابلیت زندگی با وزن نرمال شده ۰/۰۶۲، رقابت پذیری با وزن نرمال شده ۰/۰۴۳ و پایین‌ترین رتبه را به خود اختصاص داده‌اند.

در ادامه نیز ماتریس همبستگی شاخص‌های استراتژی توسعه شهری آورده شده است. جدول (۵)

جدول (۵): ماتریس همبستگی مولفه‌های پژوهش

مولفه‌ها	قابلیت زندگی	رقابت پذیری	بانک پذیری	مدیریت و حاکمیت خوب شهری
قابلیت زندگی	۱	**۰/۷۶	**۰/۶۴	**۰/۶۲
رقابت پذیری	-	۱	**۰/۷۳	**۰/۵۲
بانک پذیری	-	-	۱	**۰/۷۴
مدیریت و حاکمیت خوب شهری	-	-	-	۱

منبع: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۷

با توجه به جدول (۵) مشاهده می‌شود که از میان شاخص‌های استراتژی توسعه شهری بالاترین ضریب همبستگی بین قابلیت زندگی و رقابت پذیری با ضریب همبستگی ۰/۷۶ می‌باشد. همچنین از نتایج این جدول می‌توان این چنین نتیجه گرفت ضریب همبستگی بین مولفه‌ها با سطح معناداری ۰/۰۰۰ زیاد می‌باشد. در ادامه نیز به بررسی تاثیر استراتژی توسعه شهری در توسعه پایدار شهر چابهار پرداخته شد، جهت بررسی و رتبه‌بندی از نرم‌افزار SPSS استفاده شده است.

جدول (۶): معیارهای اصلی زیست پذیری

سازه	بار عاملی	آماره t	سطح معناداری	R(SA)	AVE	پایایی کرونباخ	پایایی ترکیبی
شاخص‌های استراتژی توسعه شهری	۰/۴۳۲	۴۱/۴۱	۰/۰۰۰	۰/۴۲۱	۰/۴۴۴	۰/۶۰۴	۰/۶۱۳

منبع: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۷

همانطور که در جدول فوق ملاحظه می‌شود، مقادیر بار عاملی در سطح ۰/۰۰۰ معنی دار هستند. همچنین مقادیر T با آماره ۴۱/۴۱ که میزان زیاد تاثیر استراتژی توسعه شهری در توسعه پایدار شهر چابهار را نشان می‌دهد هدف همچنین میزان پایایی کرونباخ و همچنین پایایی ترکیبی نیز نشان دهنده مقدار زیاد پایایی این مولفه می‌باشد. این استراتژی توسعه شهری (CDS) در کشور ما از جمله شهر چابهار در مراحل آغازین خود می‌باشد و مسلماً رفته رفته مورد توجه بیشتری قرار خواهد گرفت. جا دارد که این رویکرد طبق اصول، اهداف و فرایند تعریف شده برای تهیه آن فراهم شود. در این صورت است که این راهبرد می‌تواند در دستیابی به توسعه پایدار موثر باشد و بسیاری از معضلات برنامه‌ریزی شهری چابهار را حل کند.

نتیجه‌گیری

در چند سال اخیر رویکرد استراتژی توسعه شهری CDS نه تنها به عنوان یکی از جدیدترین و کارآمدترین پارادایم‌های برنامه‌ریزی شهری مطرح شده بلکه بسیاری از سیاستگذاران و برنامه‌ریزان شهری در کشورهای مختلف سعی بر این دارند که با استناد به مطالعات موردی موفق، این موضوع را تبیین کنند که استراتژی‌های توسعه شهری با کدامین سازکارها می‌توانند تغییرات مثبت در زندگی عادی شهروندان و کاهش فقر شهری ایجاد کند. لذا در این پژوهش به دنبال بررسی و ارزیابی دستیابی به توسعه پایدار شهری با تاکید بر استراتژی توسعه شهری پرداخته شده است. نتایج پژوهش نشان داد:

جهت بررسی و اولویت‌بندی شاخص‌های استراتژی توسعه شهری از مدل AHP فازی استفاده شد. نتایج نشان داد، در بین شاخص‌های مطرح شده، به ترتیب بانک پذیری با وزن نرمال شده ۰/۲۳۹، مدیریت و حاکمیت خوب شهری با وزن نرمال شده ۰/۰۷۴، قابلیت زندگی با وزن نرمال شده ۰/۰۶۲، رقابت پذیری با وزن نرمال شده ۰/۰۴۳، بالاترین و پایین‌ترین رتبه را به خود اختصاص داده‌اند. در ادامه نیز ماتریس همبستگی شاخص‌های استراتژی توسعه شهری آورده شده است. نتایج گویای این می‌باشد، از میان شاخص‌های استراتژی توسعه شهری بالاترین ضریب همبستگی بین قابلیت زندگی و رقابت پذیری با ضریب همبستگی ۰/۷۶، می‌باشد. همچنین از نتایج این جدول می‌توان این چنین نتیجه گرفت ضریب همبستگی بین مولفه‌ها با سطح معناداری ۰/۰۰۰ زیاد می‌باشد. در ادامه نیز به بررسی تاثیر استراتژی توسعه شهری در توسعه پایدار شهر چابهار پرداخته شد، نتایج نیز در این قسمت نشان داده شد، مقادیر بار عاملی در سطح ۰/۰۰۰ معنی دار هستند. همچنین مقادیر T با آماره ۴۱/۴۱ که میزان زیاد تاثیر استراتژی توسعه شهری در توسعه پایدار شهر چابهار را نشان می‌دهد هدف همچنین میزان پایایی کرونباخ و همچنین پایایی ترکیبی نیز نشان دهنده مقدار زیاد پایایی این مولفه می‌باشد. این استراتژی توسعه شهری (CDS) در کشور ما از جمله شهر چابهار در مراحل آغازین خود می‌باشد و مسلماً رفته رفته مورد توجه بیشتری قرار خواهد گرفت. جا دارد که این رویکرد طبق اصول، اهداف و فرایند تعریف شده برای تهیه آن فراهم شود. در این صورت است که این راهبرد می‌تواند در دستیابی به توسعه پایدار موثر باشد و بسیاری از معضلات برنامه‌ریزی شهری چابهار را حل کند. بر اساس نتایج به دست آمده در پژوهش حاضر، استراتژی توسعه شهری باید کاملاً متناسب با مطالعات امکان سنجی شهر چابهار صورت پذیرد. و از چهار منظر قابلیت زندگی، رقابت پذیری، بانک پذیری و مدیریت و حاکمیت خوب شهری به آن پرداخته شود.

منابع

۱. اشرفی، یوسف، (۱۳۸۷)، CDS رویکردی جدید در برنامه‌ریزی شهری در رویکردی تحلیلی. فصلنامه مدیریت شهری، شماره ۲۳.
۲. تلپار، مریم. عربی، یاسر، (۱۳۹۳)، استراتژی توسعه شهری رویکردی راهبردی در فرایند مدیریت شهری. ششمین کنفرانس ملی برنامه‌ریزی و مدیریت شهری با تاکید بر مولفه‌های شهر اسلامی.
۳. حاتمی نژاد، حسین. فرجی ملایی، امین، (۱۳۹۰)، امکان سنجی اجرای طرح‌های استراتژی توسعه شهری (CDS) در ایران. مطالعات و پژوهش‌های شهری و منطقه‌ای، سال دوم، شماره هشتم. صص ۵۵-۷۶.
۴. رستمی، کوروش. (۱۳۸۰). بررسی عملکرد شهرهای کوچک با استفاده از تحلیل شبکه مطالعه موردی: دارخوین خوزستان، پایان نامه کارشناسی ارشد شهرسازی.
۵. زیباری، کرامت‌الله. (۱۳۸۰). توسعه پایدار و مسئولیت برنامه‌ریزان شهری در قرن بیست و یکم، مجله علمی - پژوهشی دانشکده ادبیات و علوم انسانی، شماره ۱۶۰، تهران.
۶. سیف‌الدینی، فرانک. (۱۳۷۸). روند شهرنشینی، مسئله شهرهای بزرگ، مجله پژوهش‌های جغرافیایی، شماره ۳.
۷. شماعی، ع، عبدالهی، آ، یوسفی فشکی، م، (۱۳۹۳)، تحلیلی بر برنامه‌ریزی توسعه شهر سردشت با رویکرد استراتژی توسعه شهری CDS، چشم انداز جغرافیایی در مطالعات انسانی، سال نهم، صص ۳۵-۵۱.
۸. صالحی، اسماعیل. (۱۳۸۵). نقش ضوابط و مقررات شهرسازی در تحقق شهر خوب و توسعه پایدار شهری مطالعه موردی، تهران، مجله محیط شناسی، شماره ۴۰، سال ۳۲.
۹. لینچ، کوین. (۱۳۸۱). تئوری شکل خوب شهر، ترجمه حسین بحرینی، انتشارات دانشگاه تهران، ویرایش دوم.
10. Asian Development Bank, (2004), City Development Strategies to Reduce Poverty, Manila.
11. Baumgartner, R. J; Korhonen, J.S, (2010), Strategic Thinking for sustainable development. Sustainable development, I8, pp 71-75.
12. CDS In China: A Manual, (2004), www.citiesallianc.org
13. Citice, A, (2008), City Development Strategies, Washington D. C. USA.
14. Distaso, A, (2007), well-being and quality of life in EU countries through a multidimensional index of sustainability, Ecological Economics 64, pp 163-180.
15. Hall, P, (1989), urban and regional planning, Routledge.
16. Jackson, L; Van-noordwijk, M, (2010), Biodiversity and agricultural sustainability: from assessment to adaptive management. Current Opinion in Environmental of sustainability, 1: pp 1-8.
17. Jollands, N., Harmsworth, G, (2007), Participation of indigenous groups in of sustainable development monitoring: Rationale and examples from New Zealand. Ecological Economics 62, pp 716-726.
18. Morse, S, (2008), Post- sustainable development. Sustainable development, 16, pp 341-352.
19. Roy, J; Pal, Sh, (2009), Lifestyles and climate change: link awaiting activation. Current Opinion in Environmental of sustainability, 1: pp192-200.